

ÍNDEX

1977.....	9
31 de desembre de 1977.....	9
27 de setembre de 2009.....	10
«Parla per tu!».....	11
La via.....	15
Endavant la USAP.....	18
El Béziers occità.....	20
Occitans i catalans ocupen París.....	20
La tarda.....	21
27 de setembre de 2009.....	22
1978.....	25
2 de gener de 1978, dilluns.....	25
14 de juliol de 2013, diumenge.....	25
2 de gener de 1978, dilluns (continuació).....	26
Orobroi.....	27
2 de gener de 1978, dilluns (continuació).....	35
5 d'octubre de 2009, diumenge.....	37
3 de gener de 1978, dimarts.....	38
4 de gener de 1978, dimecres.....	39
Encara més sobre anarquisme i liberalisme.....	39
23 de juny de 2012, dissabte.....	41
4 de gener de 1978, dimecres (continuació)....	42
7 de gener de 1978, dissabte.....	43
22 de març de 2013, divendres.....	46
12 de gener de 1978, dijous.....	47
Actualitat d'Antígona.....	48
«Antígona» de Sòfocles.....	48
«Llegenda d'Antígona» del Living Theatre.....	50
«Antígona» de Salvador Espriu.....	51
«Els caníbals» de Liliana Cavani.....	52
Assaig de conclusió.....	53

12 de gener de 1978, dijous (continuació).....	54
23 de març de 2013, dissabte	57
22 de gener de 1978, diumenge.....	59
30 de març de 2013, dissabte	63
27 de gener de 1978, divendres.....	63
31 de març de 2013, diumenge.....	67
29 de gener de 1978, diumenge.....	67
1 d'abril de 2013, dilluns.....	68
1 de febrer de 1978, dimecres.....	69
5 de febrer de 1978, diumenge	70
2 d'abril de 2013, dimarts.....	71
5 de febrer de 1978, diumenge (continuació) ..	72
Kropotkin, cinquanta-set anys després	73
17 de febrer de 1978, divendres	76
2 de setembre de 2012, diumenge.....	79
17 de febrer de 1978, divendres (continuació) .	80
26 de febrer de 1978, diumenge	82
10 d'agost de 1978, dijous.....	85
Viatge a la Xina (12/31-III-1978)	86
12 de març de 1978, diumenge.....	86
13 de març de 1978, dilluns.....	86
14 de març de 1978, dimarts.....	88
4 d'abril de 2013, dijous.....	90
15 de març de 1978, dimecres.....	90
5 d'abril de 2013, divendres.....	92
16 de març de 1978, dijous.....	94
18 de març de 1978, dissabte	102
24 d'abril de 2013, dimecres.....	112
19 de març de 1978, diumenge.....	112
24 d'abril de 2013, dimecres.....	115
20 de març de 1978, dilluns.....	116
21 de març de 1978, dimarts.....	118
25 d'abril de 2013, dijous.....	122
22 de març de 1978, dimecres.....	122
23 de març de 1978, dijous.....	124
24 de març de 1978, divendres.....	126
25 de març de 1978, dissabte	128
8 de maig de 2013, dimecres.....	129

26 de març de 1978, diumenge.....	130
27 de març de 1978, dilluns.....	132
11 de maig de 2013, dissabte.....	134
28 de març de 1978, dimarts.....	135
29 de març de 1978, dimecres.....	137
30 de març de 1978, dijous.....	139
31 de març de 1978, divendres.....	140
10 d'agost de 1978, dijous (continuació).....	140
3 d'abril de 2013, dimecres.....	142
Abril de 1978.....	142
12 de maig de 2013, diumenge.....	146
Maig de 1978.....	147
Juny de 1978.....	147
Juny de 1978 (continuació).....	150
La dama no es pentina: es contempla al mirall	150
Juny de 1978 (continuació).....	152
Juliol de 1978.....	153
Agost de 1978 (fins a avui, dia 10).....	155
21 d'agost de 1978, dilluns.....	156
16 de juliol de 2013, dimarts.....	158
21 d'agost de 1978, dilluns (continuació).....	158
24 d'agost de 1978, dijous.....	159
6 de juny de 2013, dijous.....	160
L'esclètxa.....	161
25 d'agost de 1978, divendres.....	166
26 d'agost de 1978, dissabte.....	166
12 de juliol de 2013, divendres.....	167
28 d'agost de 1978, dilluns.....	168
31 d'agost de 1978, dijous.....	168
1 de setembre de 1978, divendres.....	169
17 de setembre de 1978, diumenge.....	170
17 de novembre de 1978, divendres.....	171
13 de juliol de 2013, dissabte.....	176
17 de novembre de 1978, divendres (continua- ció).....	177
13 de juliol de 2013, dissabte.....	178
17 de novembre de 1978, divendres (continua- ció).....	179

13 de juliol de 2013, dissabte	180
21 de juliol de 2013, diumenge	183
17 de novembre de 1978, divendres (continua- ció)	184
26 de novembre de 1978, diumenge	186
27 de novembre de 1978, dilluns	188
15 de desembre de 1978, divendres	188
17 de desembre de 1978, diumenge	192
1979	193
2 de gener de 1979, dimarts	193
16 de juliol de 2013, dimarts	197
2 de gener de 1979, dimarts (continuació)	197
16 de juliol de 2013, dimarts	199

1977

31 de desembre de 1977

Aquesta tarda, fins ara, he estat assegut en posició de zen, davant d'una vara de sàndal cremant, sentint música d'orgue per la ràdio, veient una rosa vermella (la ràdio amb la seva música, el sàndal i la rosa són ara damunt la taula on escric), i l'any que ara s'acaba m'ha anat passant per davant. Ha estat un any ple, intens, decisiu. Han passat moltes coses, moltes. És potser el primer cap d'any que passaré sol, i segurament que a les dotze tindrè telefonades.

Quan digui, si ho dic, que han passat moltes coses, potser em preguntaran si eren bones o dolentes. Estic ben convençut que no hi podria aplicar cap dels dos qualificatius: que si d'una cosa en diria bona seria simplement per contrast amb allò que aquesta mateixa cosa tenia de dolenta. Contrast no seria la paraula adequada; potser millor, simple oposició: quan tenir una cosa m'ha fet mal és perquè no tenir-la em feia bé; contràriament, l'absència dolorosa de qualsevol cosa no és més que un aspecte de la felicitat que em donava la seva possessió. Jo ho veig així, ara.

Mirant l'any que s'acaba, em sembla que el nom que més determinant hi ha estat és el d'A. Si més no, gairebé totes les meves «conviccions», la meva diguem-ne filosofia de vida actual, són producte indirecte d'ella. Sigui com sigui, hi ha hagut coses, moltes coses. No sé ben bé amb quin afany, potser perquè l'any que començarem d'aquí a un parell d'hores no fóra possible sense aquest (no podríem dir que comença 1978 si no s'acabés abans 1977), la qüestió és que intentaré resumir les coses més destacades d'aquest any en què encara estic. Segur que alteraré dates, que potser diré coses que corresponen a

un altre temps, però em sembla que més o menys ha estat així (i oblidó coses, potser, i en deixo totalment de banda altres —com tota la qüestió dels independents independentistes— perquè les trobo una simple anècdota).

27 de setembre de 2009

M'ha sorprès, molt, llegir això gairebé trenta-dos anys després. Puc dir que no m'ho esperava, quan se suposa que aquell minyó que escrivia aquestes coses, que feia aquestes coses, hauria de pensar que era jo mateix? Tots aquests romanços de la vara de sàndal, la rosa, la música d'orgue i seure cargolant les cames... No reconec el minyó que ho escrivia. Potser hauria de dir que no *em* reconec en el minyó que ho escrivia? És ell, l'altre? Un de tants *altres* que han anat quedant pel camí? Tot plegat m'ha acabat de decidir a citar amb inicial tots els altres *altres* que es va trobant, si no són personatges públics amb una imatge fixada: no necessàriament tampoc s'han de reconèixer en aquells que van ser. I no cal dir que, vist des d'ara, l'única cosa que té interès de les que esmenta d'aquell any és precisament la qüestió que vol negligir, la dels independents independentistes. Intentant comprendre'l, penso que aquell *ell* mirava d'allunyar-se d'aquell altre *ell* que havia viscut fins a fer vint-i-set anys contra la llarga nit del franquisme, i feia dos anys que volia experimentar totes les coses que li havien estat negades i negar tot allò que abans havia donat sentit a la vida d'aquell altre *ell*. Un altre d'aquests *ells* en què he anat deixant mudes de pell va evocar una anècdota d'aquell episodi uns quants anys més endavant. És un text de 1998 publicat en un llibre dedicat a Jaume Fuster. (Ara que el rellegeixo veig que en el record va confondre i barrejar dues reunions, de les innombrables d'aquells anys, però el decalatge no li treu representativitat. L'anècdota de la reunió que descriu el text és de 1979, a l'arrencada d'allò que va desembocar en el grup anomenat Nacionalistes d'Esquerres, i la dissolució tripartida dels independents independentistes

que esmenta va ser anterior, en unes reunions que surten esmentades més endavant en aquest dietari.)

«Parla per tu!»

He d'entrar en un camp que ni a en Jaume, pel que en sé, ni a mi no ens treia pas la son, però com que, «*haberas, haylas*», em penso que pot explicar una mica el sentit de la història. En Jaume era nascut a mitjan novembre, sota el signe de l'Escorpió; jo, a final de mes, amb el signe que li va al darrere, Sagitari. Una de les característiques que diuen que té l'Escorpió és que se senten de tots els atacs, i que guarden la resposta, i quan és el moment dolç et tornen la fiblada; una de les de Sagitari diuen que és que duen un peu a la boca i no perden l'ocasió de ficar-lo dins la primera galleda que troben.

Això devia ser pels darrers anys setanta, a l'arrencada d'una d'aquelles coses que com tantes més va acabar com el rosari de l'aurora. La persona que em va convidar a la reunió m'ho va vendre com un intent d'aplegar uns quants independents independentistes, gent que fèiem la revolució pel nostre compte sense cap lligam orgànic, amb vista a coordinar-nos d'alguna manera per donar més eficàcia a les accions individuals que cadascú feia al seu sector i així salvar el món d'una vegada per totes. Els assistents, els de sempre.

Després que vaig haver sentit a dir algunes coses que no anaven en la direcció que se m'havia anunciat vaig intervenir per dir-hi la meva. Els meus dots diplomàtics són ben avalats per allò de la galleda sempre a l'abast del peu. Aleshores qui seia al cap de taula em va aclarir de manera contundent que si jo no estava d'acord que la línia d'actuació que calia seguir era la que ell havia dit i que ell havia d'encapçalar qualsevol sortida enfora, jo no hi tenia res a fer en aquella reunió. En lloc d'entendre que uns quants ja havien fet unes converses prèvies i s'havia arribat a aquells acords (que no s'hi havia arribat, i la prova és que després d'unes quantes reunions més el

grup es va dividir en dues postures ben diferenciades), i doncs considerar si m'hi afegia o aixecar-me i tornar-me'n cap a casa, em vaig quedar assegut amb el pap cada vegada més ple.

De totes les persones que hi havia, en Jaume i la Maria-Antònia eren de les que feia més anys que coneixia i amb les que tenia més afecte i més confiança. Potser va ser per això que un cop que en Jaume va prendre la paraula i va començar dient alguna cosa com ara que «nosaltres volem» o «tots els que som aquí opinem», jo, sense esperar a saber quina era la cosa que volíem o què opinàvem tots plegats, no em vaig poder retenir de tallar-lo dient «Parla per tu!». En Jaume va callar. Immediatament vaig notar el peu xop i em va saber greu haver-li etzibat just a ell un exabrupte que no anava adreçat a ell.

Més endavant, arran d'alguna cosa que es va dir, va tornar a prendre la paraula en Jaume i aleshores ben serenament va explicar que quan ell justament abans anava a dir-ho se li havia replicat que parlés per ell. Me la tornava, doncs, al moment oportú i amb tota l'elegància. La vaig entomar, perquè me la mereixia. I, sense dir-li-ho, li vaig agrair que d'aquella taula fos l'únic que realment havia tingut en compte la meua veu i allò que jo havia dit, ni que fos una bertranada.

Després d'unes quantes reunions més, ja ho he dit, van sortir dues postures força oposades i una tercera via que inútilment volia mantenir l'acord.

Abans i després d'allò hem passat temporades llargues sense veure'ns, però quan per atzar o per voluntat ens hem trobat o m'ha calgut alguna cosa d'ell o de la Maria-Antònia l'afecte i la resposta positiva sempre han estat els mateixos.

Penso que si de la cosa que es tracta és d'explicar, subjectivament, alguna característica d'en Jaume, amb això voldria haver fet arribar com el veig. Dialogant, amb voluntat d'unir esforços, bonhomiós, sí, però no gens mesell. Acusava els atacs i sabia contestar-los al moment oportú

sense perdre l'elegància. I, un cop tornada la pilota, no li calia servir cap ressentiment, podia continuar la col·laboració.

Ara, quan ho revisc, et torno a tenir al davant com després de qualsevol d'aquests parèntesis de mesos o anys, i encara no he assimilat que l'absència d'ara hagi de ser més que un parèntesi. Ara que ho revisc, Jaume, em sap greu haver-te tallat aquell dia. Tu ja entens que és culpa dels astres, aquell peu incontrolat que inevitablement cerca l'aixopluc de la galleda. Vull pensar que tornant-me la pilota et vas guarir de la ferida que, immerescudament, impremeditadament, t'hagués pogut fer.

* * *

Desembre 1977: Acabo de llegir *Las filosofías del underground* de Racionero. Potser no arribaré a saber mai com m'ha marcat aquest llibre, les portes que m'ha obert.

Novembre 1977: El metge em fa fer un electroencefalograma, que dóna algunes irregularitats. Això em manté inquiet i no sé fins a quin punt em condiciona. / Comencem el curs amb A. És un fet important per a mi. Els últims dies, ja al desembre, de resultes de l'electrofaig un retrocés en la pràctica del dibuix. / Canvio l'estructura de l'habitació —potser hauria de dir l'aire, la decoració: matalàs a terra, estora de jonc— endut per les idees orientalistes del sazen al Montseny que he fet els primers dies del mes. A la tornada de l'estada vaig tenir un primer contacte amb B, l'argentí que fa teatre corporal, però encara no ha significat res: espero que sigui una de les coses intenses de l'any en què entrem. / Al sazen vaig fer un dibuix per al mural. De resultes d'això me'n van encarregar un altre, que he enviat ara: era un dibuix fet a Galícia, que he acompanyat d'un poema escrit expressament per a l'ocasió explicant-ne la gènesi, tot dins una línia taoista. / Jordi Coca m'ha demanat l'original del meu llibre per publicar-lo. Ha acabat l'any sense que l'hi enviés, però el fet important és que el publicaré (això ja serà un fet de 1978).

Dibuixant el vell castanyer

El vell castanyer del jardí de Pan-iun-tuan
em criadava amb el misteri del seu alè intangible.
Obedient
vaig penetrar en el caos aparent de la seva capçada
i l'harmonia era creada
entre les branques velles i els rebrots.
El temps s'escolava en la dansa del brancatge al paper
però el clam del misteri continuava encès.
Després que a través meu s'esmunyís cadascuna de
les tiges,
quan davallava pel tronc,
l'incomprensible va esdevenir clar:
Ofert-me el compendi que posseïa de tots els
cossos
el vell castanyer del jardí de Pan-iun-tuan
em recompensava fent-me sabedor del seu secret
profund.

Octubre 1977: Conec C. De resultes de la primera conversa, d'una frase seva, escric «La via», que sortirà al «Tretzevents» de gener de 1978.

***

La via

Cada dia a la mateixa hora, des de feia tants anys, el vell tren alentia la marxa abans d'emprendre el revolt, girava una mica inclinat damunt un costat, i s'entaforava esbufegant dins el túnel negre, per sota la muntanya. Abans de sortir-ne, per l'altra banda, xiulava fort, per avisar que arribava, no fos cas que algú travessés la via en aquell moment, sobretot a l'estiu, quan sempre hi rondaven tot de persones de pell rogenca, amb les cames a l'aire i barret de palla i grans paraigües de colors sota l'aixella. Un cop fora del túnel, enfilava una recta suau, per entre canyissars, amb la platja llarga i estreta, amb butllofes daurades, a la dreta, i més enllà la mar, blanca i blava, amb bromera que esquitxava quan grimpava per la sorra. El tren tornava a xiular en passar per entre les primeres cases del poble, abans d'entrar a l'estació.

Cada dia a la mateixa hora, des de feia tants anys, en Jaume, el fuster, s'alçava del seient del costat de la finestra quan el tren alentia la marxa, abans d'emprendre el revolt. Recollia la senalla del dinar del prestatge reixat que tenia més amunt del cap, i caminava passadís enllà, sostenint l'equilibri amb les manetes del capdamunt dels respatlles, mentre per les finestres tot era negre de túnel. Aprofitava per mirar la mar i la platja a través de la finestra a l'altre cantó un cop travessada la muntanya, i baixava del vagó quan el tren s'aturava al poble.

—Un dia faré un cop de cap —pensava—. Cada dia igual, durant anys i panys: surt de casa, vés fins a l'estació, pren el tren, veges els arbres que et passen per davant sense que en puguis distingir la fulla, fica't dins una muntanya, surt-te'n per l'altra banda sense saber què hi ha a dalt, mira la gent que hi ha a la platja o com la

platja és solitària i plàcida, els esquitxos de la mar, baixa, i fica't a l'obrador. I de tornada igual, però tot ben fosc. Jaume, fas com aquest tren: és en una via, i apa, sempre pel camí marcat. Un dia faré un cop de cap...

Al vell tren, cada vegada li costava més d'arrossegar els pesants vagons, d'estirar-los pendent amunt i, després que a la baixada podia prendre una velocitat engrescadora, haver de retenir-se, afluixar la marxa, i aguantar tot el pes amb les espatlles de la màquina per tal d'emprendre el revolt amb suavitat; i ficar-se per aquell forat sense mirar ni a dreta ni a esquerra, i ser enlluernat a l'altre cap per la claror del dia. I així anys i panys, i cada dia més vell.

Fins que, un dia, el vell tren ja en va tenir prou, de tot plegat: ja n'estava tip i cuit que quan més ganes tenia de córrer el fessin deturar, que quan era davant d'una muntanya alterosa i temptadora, que dominava la platja i la mar, el fessin enclotar-s'hi per sota; que quan més lluent era el sol, el fessin entaforar-se en una mina.

Aquell dia, el vell tren, baixant pel pendent cap al revolt, en lloc d'afluixar va començar a prendre embranzida. Havia decidit que no es tornaria a ficar pel cau de la muntanya: aquell dia volia enfilar-se pel vessant, muntanya amunt, veure la mar des de dalt, veure què hi havia al cim i encara més enllà. En emprendre el revolt es va inclinar amb totes les forces cap a la dreta, per sortir de la via: tenia prou empenta per a iniciar la pujada, per entre els pins, i va aconseguir treure les rodes de la via. Va xisclar de felicitat i ja es veia a dalt de tot, però el cos no va seguir: el segon vagó es va decantar excessivament damunt el costat dret fins que va bolcar, i va fer caure també tots els altres que el seguien, i tots es van quedar tombats a la vora de la via, separats de la màquina i del primer vagó, amb una renglera de finestres per sostre. El vell tren va sentir que se li partia l'espina, alhora que el maquinista li clavava durament els frens dins l'estómac: la locomotora es va deturar definitivament contra un pi i es va arrupir esbufegant, de cara a la muntanya, amb les rodes enfonsades dins la terra.

En Jaume, el fuster, no havia deixat anar la maneta del capdamunt del respatller quan va notar que el tren actuava anormalment; quan el vagó es va tombar, va caure contra la paret d'enfront, amb la maneta arrencada a la mà. Quan tot es va deturar, va sortir com va poder per la finestra. D'altres viatgers també hi sortien, fent ais i uis. Ell s'havia clavat un fort cop al cap, i es va tocar la banya que se li feia al front. Va mirar la part davantera del tren, a l'inici de la pujada. Després, va veure la senalla del dinar vora la finestra. La va recollir.

—Bé. Avui ja he fet el cop de cap —es va dir, tocant-se el front—. I ja sóc fora de la via. —I va començar a caminar cap a la muntanya.

En passar pel costat de la locomotora, va somriure. El maquinista s'exclamava i maleïa amb les mans al cap. En Jaume, el fuster, va continuar muntanya amunt. Feia sol, i l'aire tenia gust de pi. Des del cim, va mirar la mar, i la platja, com una llarga estora feta de cordill, amb les vores de puntes d'escuma blanca. Es va adonar que encara duia agafada a la mà la maneta del tren, i la va deixar caure sobre la pinassa, al capdamunt de la muntanya. Després, va mirar enrere, i li va semblar que el vell tren moribund, amb un focus penjant i l'altre girat cap amunt, feia una cara menys trista.

***

Setembre 1977: D em regala, avançat per a l'aniversari, el novembre, Acraci, el gat negre que per alguns dies es diu Setembre.

Agost 1977: Estada a Galícia, molt important. Hi dibuixo, «entro» a Galícia: experiències, paisatge, gent..., i hi descobreixo noves propietats del haixix. / «Serra d'Or» em publica una crònica d'una exposició d'E, i «Tretzevents», un conte de fa temps.

Juliol 1977: Feina a Calella, els caps de setmana, corregint el guió de *La plaça del Diamant* amb Francesc Betriu i Benet Rossell. Després de tota la feina de cada